

7 ΗΜΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

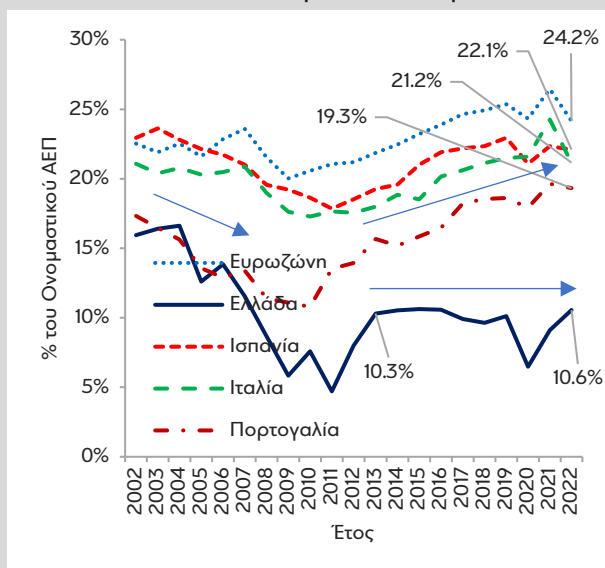
10 Νοεμβρίου 2023, Τεύχος 482

Η βιωσιμότητα της ανάπτυξης συνδέεται με την ενίσχυση της εθνικής αποταμίευσης

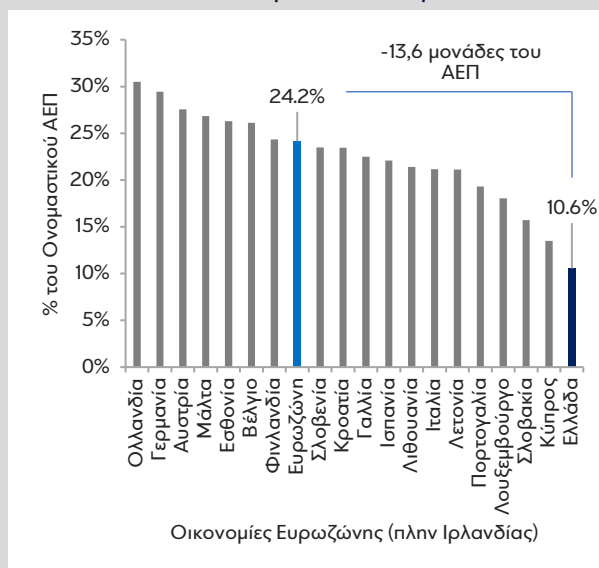
Σύμφωνα με τους ετήσιους μη χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς θεσμικών τομέων που δημοσιεύει κάθε χρόνο η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), λογαριασμών που αποτυπώνουν το κύκλωμα παραγωγής-εισοδήματος-δαπάνης (circular flow model) της χώρας, η συνολική ακαθάριστη αποταμίευση (gross saving) στην ελληνική οικονομία το 2022 αυξήθηκε στα €21,8 δισεκ. από €16,5 δισεκ. το 2021. Ως ποσοστό του ονομαστικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), δηλαδή του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, ενισχύθηκε στο 10,6% από 9,1% το 2021, ξεπερνώντας οριακά τα προ πανδημίας επίπεδα, παραμένοντας ωστόσο μικρότερη σε σύγκριση με τις αρχές της δεκαετίας του 2000 (βλέπε Σχήμα 1.1). Όπως παρουσιάζεται στο Σχήμα 1.2, η ελληνική οικονομία το 2022 είχε το χαμηλότερο ποσοστό συνολικής αποταμίευσης ως προς το ΑΕΠ ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης. Στην πρώτη θέση ήταν η Ολλανδία με 30,5% και ακολούθησαν (πλην Ιρλανδίας): Γερμανία 29,4%, Αυστρία 27,6%, Μάλτα 26,8%, Εσθονία 26,3%, Βέλγιο 26,1%, Φινλανδία 24,3%, Ευρωζώνη 24,2%, Σλοβενία 23,5%, Κροατία 23,5%, Γαλλία 22,5%, Ισπανία 22,1%, Λιθουανία 21,4%, Ιταλία 21,2%, Λετονία 21,1%, Πορτογαλία 19,3%, Λουξεμβούργο 18,1%, Σλοβακία 15,7%, Κύπρος 13,5% και Ελλάδα 10,6%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα, η Κύπρος και η Σλοβακία, δηλαδή οι οικονομίες με τα χαμηλότερα ποσοστά εθνικής αποταμίευσης ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης το 2022, είχαν και τα υψηλότερα ελλείμματα στο εξωτερικό ισοζύγιο.

Σχήμα 1: Ελλάδα και Οικονομίες της Ευρωζώνης – Συνολική Ακαθάριστη Αποταμίευση

1. Συνολική Ακαθάριστη Αποταμίευση

2. Συνολική Ακαθάριστη Αποταμίευση 2022

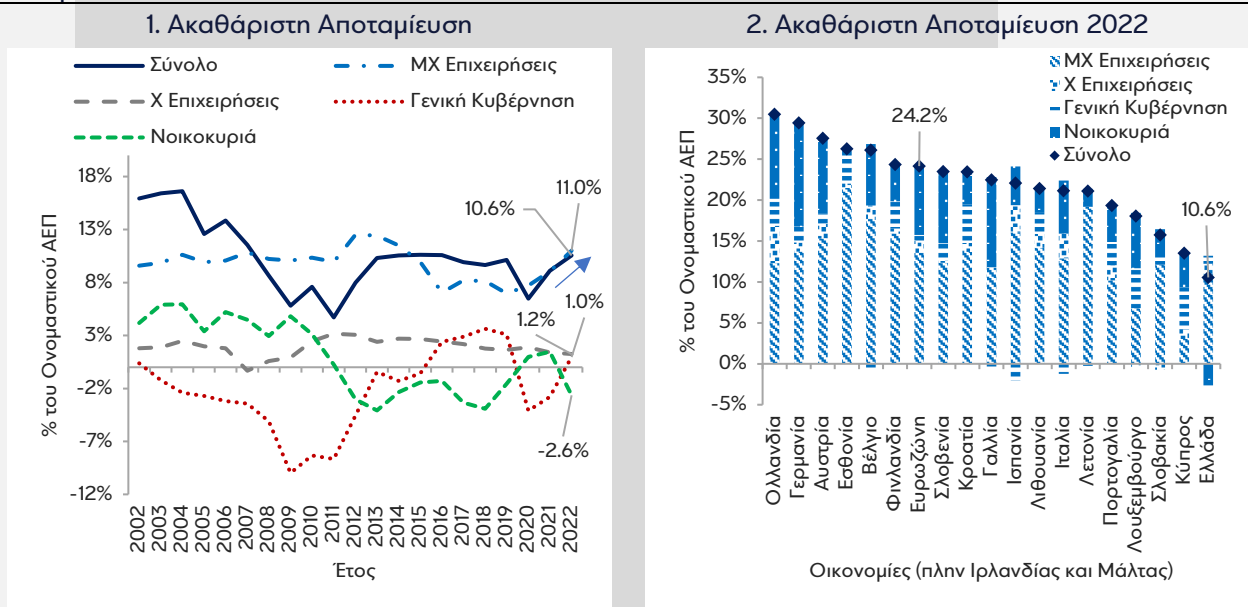
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Eurobank Research.

Συγγραφείς

Στυλιανός Γ. Γώγος
Ερευνητής Οικονομολόγος, PhD
sgogos@eurobank.gr

Η αύξηση της συνολικής αποταμίευσης στην Ελλάδα το 2022 προήλθε από τους θεσμικούς τομείς των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων και της γενικής κυβέρνησης (βλέπε Σχήμα 2.1).¹ Στον μεν πρώτο ενισχύθηκε στο 11,0% από 9,0% του ΑΕΠ το 2021 αντανακλώντας την υψηλή άνοδο του ονομαστικού λειτουργικού πλεονάσματος των επιχειρήσεων, στον δε δεύτερο ενισχύθηκε στο 1,0% από -2,8% το 2021 αντανακλώντας την πρώτη φάση της δημοσιονομικής προσαρμογής μετά την πανδημία. Οι εν λόγω αυξήσεις αντισταθμίστηκαν σε έναν βαθμό από τη μείωση της αποταμίευσης των νοικοκυριών στο -2,6% από 1,5% του ΑΕΠ το 2021 (-4,0% και 2,1% αντίστοιχα ως ποσοστά του διαθέσιμου εισοδήματος), καθότι τα νοικοκυριά χρησιμοποίησαν την ακούσια σωρευτική αποταμίευση της διετίας 2021-2022 πέραν του διαθέσιμου εισοδήματός τους για να καταναλώσουν αγαθά και υπηρεσίες τα οποία όχι μόνο είχαν στερηθεί στην πανδημία αλλά και που τώρα κόστιζαν ακριβότερα σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη (+9,3% το 2022 σε σύγκριση με το 2021). Όπως παρουσιάζεται στο Σχήμα 2.2, η ελληνική οικονομία το 2022 ήταν η μοναδική ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης όπου τα νοικοκυριά κατέγραψαν αρνητικό ρυθμό αποταμίευσης. Με εξαίρεση τη διετία της πανδημίας (2020-2021), από το 2012 μέχρι το 2022 το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ελλάδα υπολειπόταν συνεχώς της ιδιωτικής κατανάλωσης.²

Σχήμα 2: Ελλάδα και Οικονομίες της Ευρωζώνης – Ακαθάριστη Αποταμίευση στους Επί Μέρους Θεσμικούς Τομείς (μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, γενική κυβέρνηση και νοικοκυριά)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Eurobank Research.

Σημείωση: ως ΜΧ επιχειρήσεις και ως Χ επιχειρήσεις ορίζονται οι μη χρηματοοικονομικές και οι χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις αντίστοιχα.

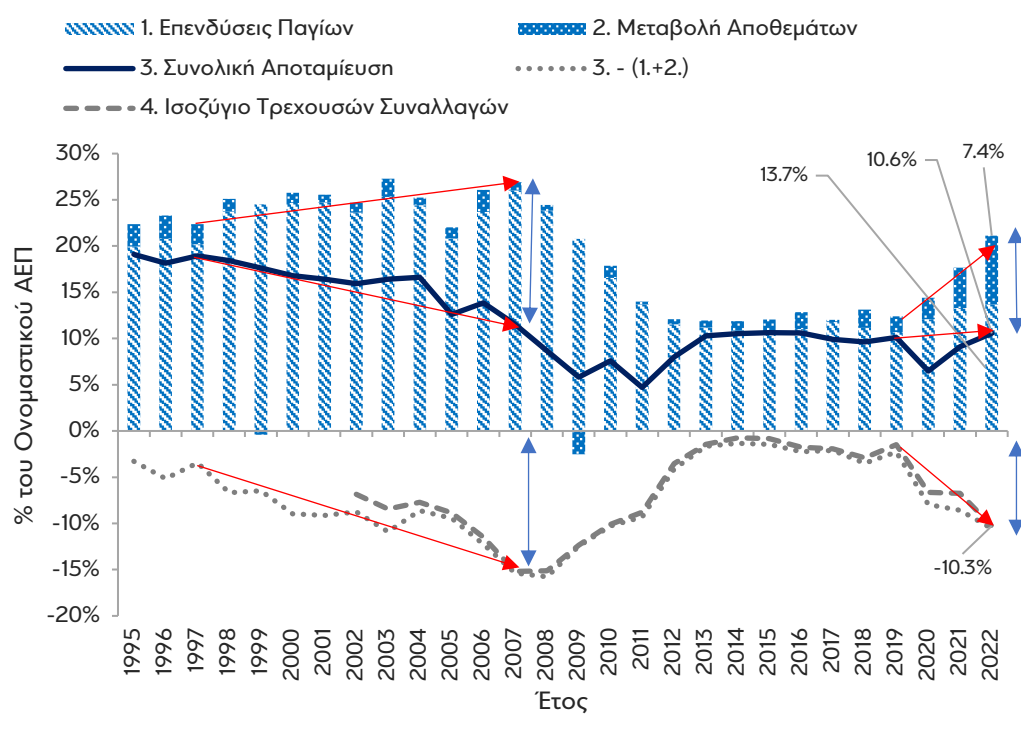
Όταν μια οικονομία είναι κλειστή (θεωρητική υπόθεση), δηλαδή δεν έχει εμπορικούς και χρηματοοικονομικούς δεσμούς με την αλλοδαπή, η δαπάνη ισούται με την παραγωγή ή ισοδύναμα η εθνική

¹ Βάσει της μεθοδολογίας των εθνικών λογαριασμών, η αποταμίευση που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις (μη χρηματοοικονομικές και χρηματοοικονομικές) ισούται με το διαθέσιμο εισόδημά τους καθότι εξορισμού οι εν λόγω θεσμικοί τομείς δεν καταναλώνουν.

² Το 2020 και το 2021 τα νοικοκυριά οδηγήθηκαν κυρίως σε ακούσια αποταμίευση (involuntary saving), καθότι λόγω των lockdowns περιορίστηκαν σε έναν βαθμό οι δυνατότητες τους για κατανάλωση. Οι πόροι προς αποταμίευση προήλθαν σε σημαντικό βαθμό από τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών.

αποταμίευση ισούται με την επένδυση (= πάγια + μεταβολή αποθεμάτων). Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μια ανοικτή οικονομία της δίνει τη δυνατότητα να δαπανά (= συνολική κατανάλωση + συνολική επένδυση) περισσότερο από όσο παράγει (= ΑΕΠ) ή ισοδύναμα να επενδύει περισσότερο από όσο αποταμιεύει, καλύπτοντας το προαναφερθέν κενό με κεφάλαια από την αλλοδαπή είτε σε μορφή εξωτερικού δανεισμού είτε σε μορφή ξένων άμεσων επενδύσεων, εφόσον οι αγορές και οι διεθνείς επενδυτές της το επιτρέπουν βάσει οικονομικών κριτηρίων.³ Ωστόσο, όταν για μεγάλο χρονικό διάστημα η δαπάνη υπερβαίνει κατά πολύ την παραγωγή ή ισοδύναμα η επένδυση υπερβαίνει κατά πολύ την αποταμίευση (π.χ. λόγω μείωσης της ανταγωνιστικότητας και επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής), ελλοχεύουν κίνδυνοι για τη μεσομακροπρόθεσμη πορεία της οικονομίας λόγω της αύξησης των εξωτερικών της υποχρεώσεων και λόγω της εξάρτησής της σε συνεχείς ροές εξωτερικού δανεισμού. Η κρίση χρέους στην Ελλάδα την περασμένη δεκαετία αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα των συνεπειών αυτού του σεναρίου (προσαρμογή και ύφεση).

Σχήμα 3: Ελλάδα – Επένδυση, Αποταμίευση και Εξωτερικό Ισοζύγιο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ, Eurobank Research.

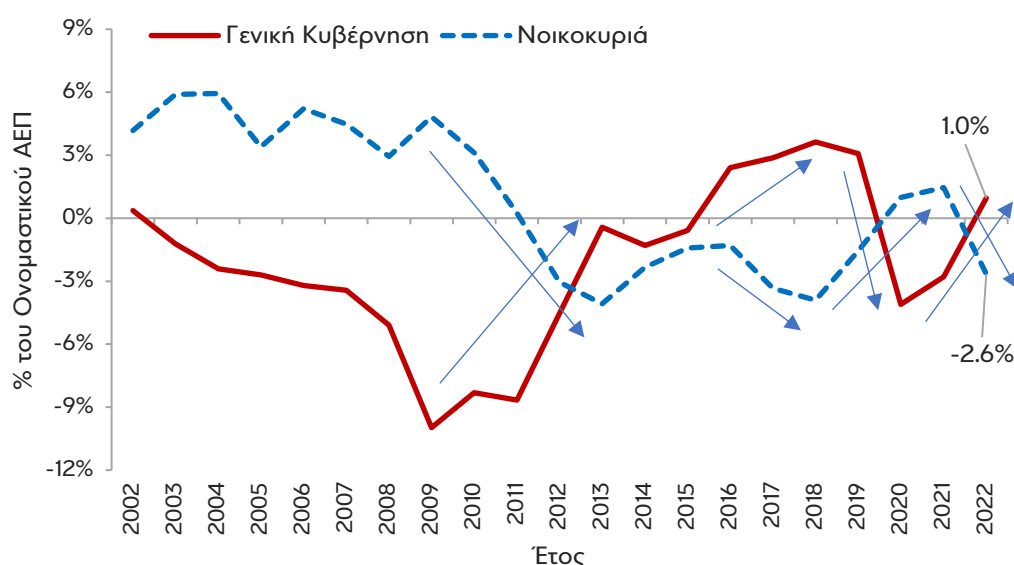
Ως γνωστόν, η απόκλιση ανάμεσα στις επενδύσεις και την αποταμίευση αντανακλάται στο εξωτερικό ισοζύγιο.⁴ Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος (ΤτΕ), το 2022 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ανήλθε στα €21,2 δισεκ., ποσό που αντιστοιχεί στο 10,3% του

³ Αντίστροφα μια ανοικτή οικονομία έχει τη δυνατότητα να δαπανά λιγότερο από όσο παράγει ή ισοδύναμα να επενδύει λιγότερο από όσο αποταμιεύει. Σε αυτή την περίπτωση τα πλεονάζοντα κεφάλαια διοχετεύονται προς επένδυση (χαρτοφυλακίου ή άμεσες ξένες επενδύσεις) στην αλλοδαπή (π.χ. Γερμανία).

⁴ Σύμφωνα με τη γνωστή εθνολογιστική ταυτότητα, ισχύει ότι $Y = C + I + G + X - IM$, όπου Y το ΑΕΠ, C η ιδιωτική κατανάλωση, I η συνολική επένδυση, G η δημόσια κατανάλωση, X οι εξαγωγές και IM οι εισαγωγές. Αφαιρώντας την ιδιωτική κατανάλωση (C), τη δημόσια κατανάλωση (G) και τη συνολική επένδυση (I) από το αριστερό και το δεξιό μέρος της παραπάνω σχέσης, καταλήγουμε στην παρακάτω σχέση $Y - C - G - I = X - IM$. Ορίζοντας την εθνική αποταμίευση ως τη διαφορά ανάμεσα στο ΑΕΠ (=εισόδημα) και τη συνολική κατανάλωση ($Y - C - G$), τότε η παραπάνω σχέση γράφεται $S - I = X - IM$,

ονομαστικού ΑΕΠ (ΑΕΠ 2022 = €206,6 δισεκ.). Σε σύγκριση με το 2019 καταγράφηκε διεύρυνση του ελλείμματος κατά 8,8 ποσοστιαίες μονάδες, η οποία ωστόσο δεν προήλθε από χειροτέρευση της αποταμίευσης -τουναντίον η εθνική αποταμίευση ενισχύθηκε έστω και οριακά σε σύγκριση με το 2019- αλλά από άνοδο των επενδύσεων, με τη μεταβολή των αποθεμάτων ωστόσο να έχει τη μεγαλύτερη συνεισφορά (από το 1,7% του ΑΕΠ το 2019 στο 7,4% του ΑΕΠ το 2022) και να ακολουθούν οι επενδύσεις παγίων (από το 10,7% του ΑΕΠ το 2019 στο 13,7% το 2022).⁵ Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας, η αύξηση των επενδύσεων παγίων που παρατηρείται τα τρία τελευταία χρόνια (μέση ετήσια αύξηση σε σταθερές τιμές 11,0%) και η αύξηση της μεταβολής των αποθεμάτων στον βαθμό που αφορά ημιτελή κεφαλαιουχικά αγαθά και όχι καταναλωτικά αγαθά, εκπέμπουν πρώιμα θετικά μηνύματα προς αυτή την κατεύθυνση. Παρά ταύτα οι επενδύσεις παγίων εξακολουθούν να βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και μόλις το 2022 κατάφεραν να καλύψουν τις αντίστοιχες αποσβέσεις.

Σχήμα 4: Ελλάδα – Ακαθάριστη Αποταμίευση στους Θεσμικούς Τομείς της Γενικής Κυβέρνησης και των Νοικοκυριών

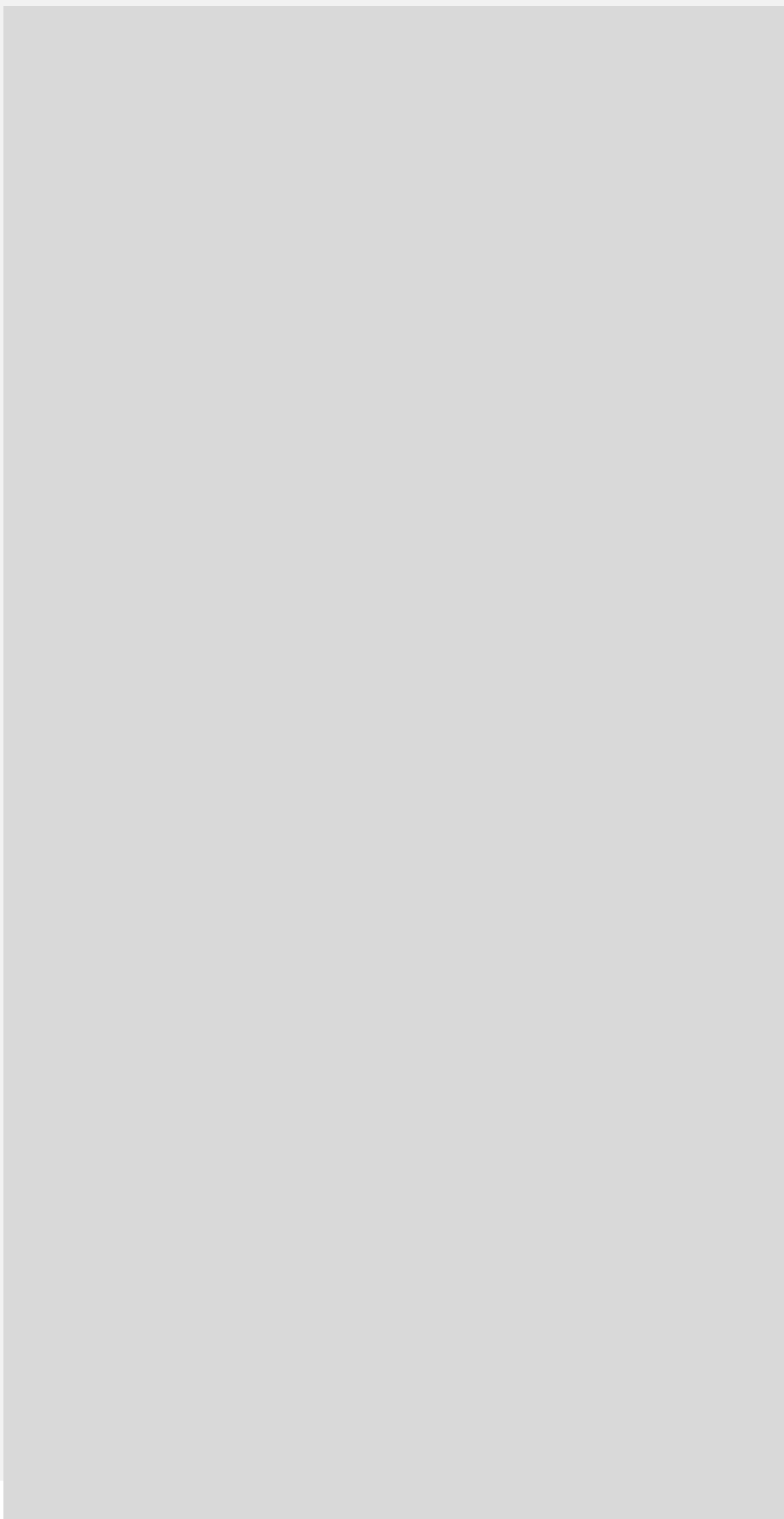
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurobank Research.

Βραχυχρόνια το έλλειμμα του εξωτερικού ισοζυγίου που δημιουργείται από την αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών χωρίς παράλληλη χειροτέρευση της εθνικής αποταμίευσης, έχει οφέλη. Μεσομακροπρόθεσμα ωστόσο η βιωσιμότητα του ακολουθούμενου υποδείγματος μεγέθυνσης συνδέεται με την ενίσχυση της εθνικής αποταμίευσης έτσι ώστε το έλλειμμα του εξωτερικού ισοζυγίου σταδιακά να συρρικνωθεί και να μειωθεί η εξάρτηση της οικονομίας από τον εξωτερικό δανεισμό. Κρίσιμος είναι ο ρόλος των ροών αποταμίευσης της γενικής κυβέρνησης και των νοικοκυριών, καθότι τα στοιχεία δείχνουν ότι η άνοδος της αποταμίευσης του πρώτου θεσμικού τομέα συνοδεύεται από μείωση της αποταμίευσης του δεύτερου θεσμικού τομέα (βλέπε Σχήμα 4). Πολιτικές που στοχεύουν στον εξορθολογισμό των δημοσίων δαπανών και στη διεύρυνση της φορολογικής

δηλαδή η διαφορά ανάμεσα στην αποταμίευση και την επένδυση είναι ίση με τη διαφορά ανάμεσα στις εξαγωγές και τις εισαγωγές.

⁵ Στο 8μηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2023, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε ετήσια συρρίκνωση κατά 34,1% ή €4,2 δισεκ.

βάσης (καταπολέμηση της φοροδιαφυγής) δύνανται να οδηγήσουν σε αύξηση της αποταμίευσης της γενικής κυβέρνησης χωρίς να υφίσταται σημαντικές επιπτώσεις η αποταμίευση των νοικοκυριών.

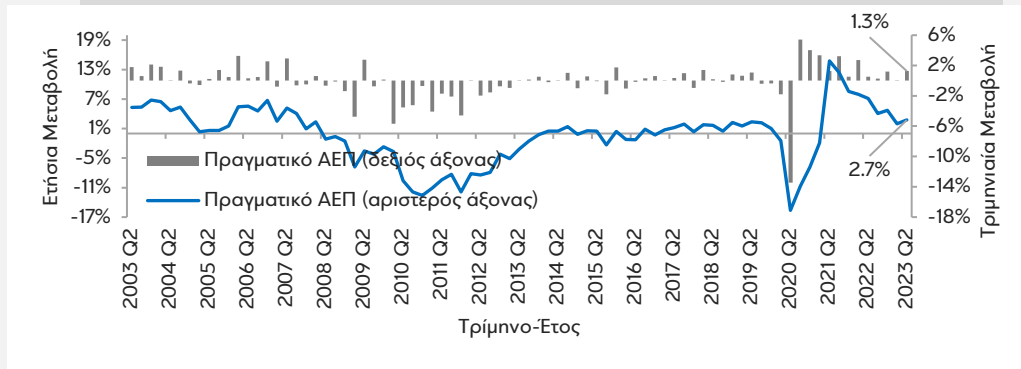

Πίνακας Α1: Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Το 2^ο τρίμηνο 2023 η ετήσια μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ήταν +2,7% YoY (+2,0% YoY το Q1 2023 και +7,1% YoY το Q2 2022) και η αντίστοιχη τριμηνιαία μεταβολή ήταν +1,3% QoQ (0,0% QoQ το Q1 2023 και +0,5% QoQ το Q2 2022)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2023: 2023 +2,4%, 2024 +1,9%

ΑΕΠ (% YoY, % QoQ)

Περίοδος: Q2 2003–Q2 2023

Στοιχεία: τριμηνιαία

Μέσος Όρος: -0,2%

Διάμεσος: +0,6%

Μέγιστο: +14,8% (Q2 2021)

Ελάχιστο: -15,6% (Q2 2020)

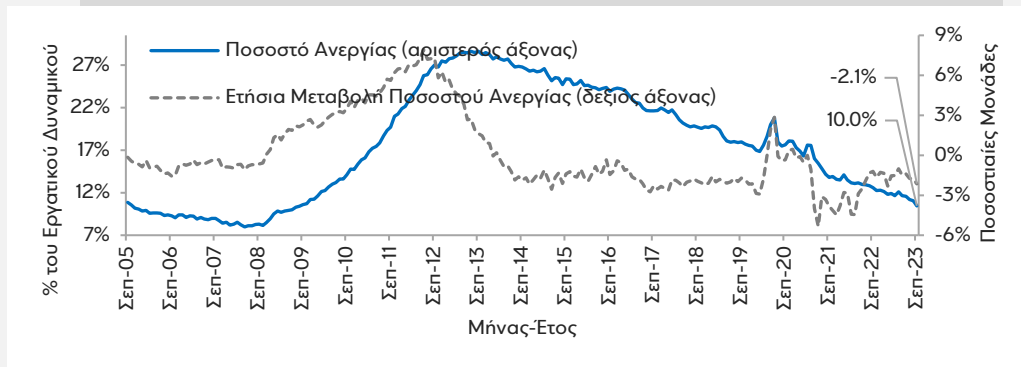
Δημοσίευση: 6/9/2023 (προσωρινά στοιχεία)

Επόμενη: 6/12/2023

Ποσοστό Ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Τον Σεπτέμβριο 2023 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 10,0% (10,6% τον Αύγουστο 2023 και 12,1% τον Σεπτέμβριο 2022) και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο μέγεθος (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν στο 11,2% (11,4% τον Αύγουστο 2023 και 12,8% τον Σεπτέμβριο 2022)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2023: 2023 12,2%, 2024 11,8%

Ποσοστό Ανεργίας (%)

Περίοδος: 9/2005-9/2023

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: 17,1%

Διάμεσος: 17,1%

Μέγιστο: 28,1% (7/2013)

Ελάχιστο: 7,5% (5/2008)

ΑΑ = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

ΠΜ = ποσοστ. μοναδ.

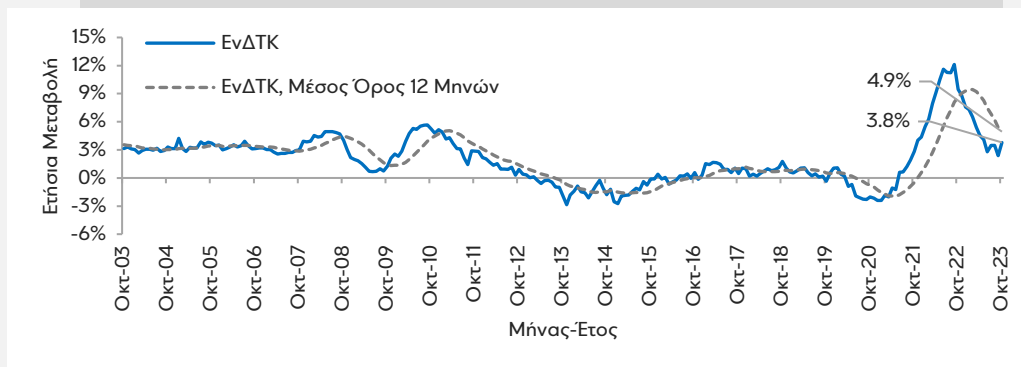
Δημοσίευση: 3/11/2023

Επομ. δημ.: 30/11/2023

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Τον Οκτώβριο 2023 η ετήσια μεταβολή του ΕνΔΤΚ ήταν +3,8% YoY (+2,4% YoY τον Σεπτέμβριο 2023 και +9,5% YoY τον Οκτώβριο 2022)) και η αντίστοιχη μέση ετήσια μεταβολή (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν 4,9% YoY (5,4% YoY τον Σεπτέμβριο 2023 και 8,6% YoY τον Οκτώβριο 2022)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μαΐ-2023: 2023 +4,2%, 2024 +2,4%

ΕνΔΤΚ (% YoY)

Περίοδος: 10/2003-10/2023

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: +2,0%

Διάμεσος: +1,6%

Μέγιστο: +12,1% (9/2022)

Ελάχιστο: -2,9% (11/2013)

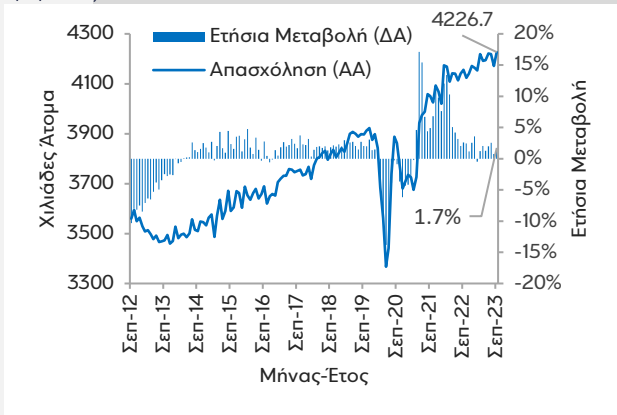
Δημοσίευση: 10/11/2023

Επομ. δημ.: 8/12/2023

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), Eurobank Research.

Πίνακας Α2: Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας και Προσδοκιών της Ελληνικής Οικονομίας

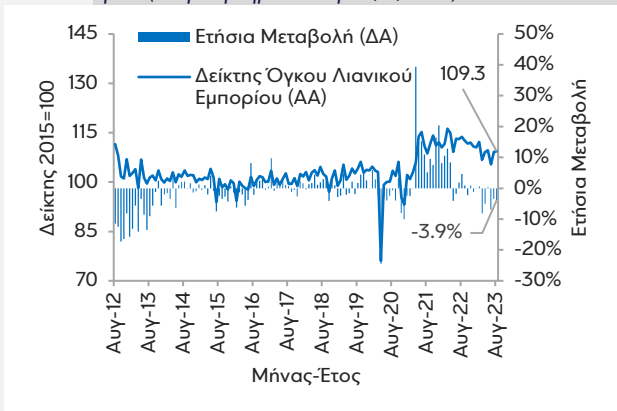
Απασχόληση (σύνολο οικονομίας): +1,7% YoY τον Σεπ-23 από +0,7% YoY τον Αυγ-23, +1,7% YoY την περίοδο Οκτ-22 – Σεπ-23 (12Μ) από +7,3% YoY την περίοδο Οκτ-21 – Σεπ-22 (επόμενη δημοσίευση: 30/11/2023)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος: 106,4 ΜΔ τον Οκτ-23, -1,3 ΜΔ MoM και +7,1 ΜΔ YoY τον Οκτ-23 από -3,3 ΜΔ MoM και +1,7 ΜΔ YoY τον Σεπ-23 (επόμενη δημοσίευση: 29/11/2023)

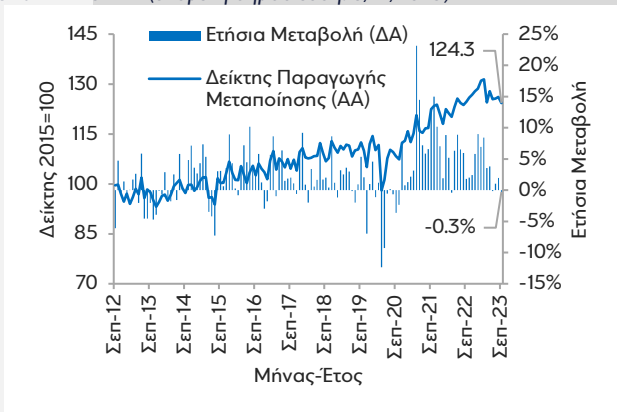
Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου: +0,2% MoM και -3,9% YoY τον Αυγ-23 από +3,6% MoM και -3,4% YoY τον Αυγ-23, -2,4% YoY την περίοδο Σεπ-22 – Αυγ-23 (12Μ) από +7,5% YoY την περίοδο Σεπ-21 – Αυγ-22 (επόμενη δημοσίευση: 30/11/2023)

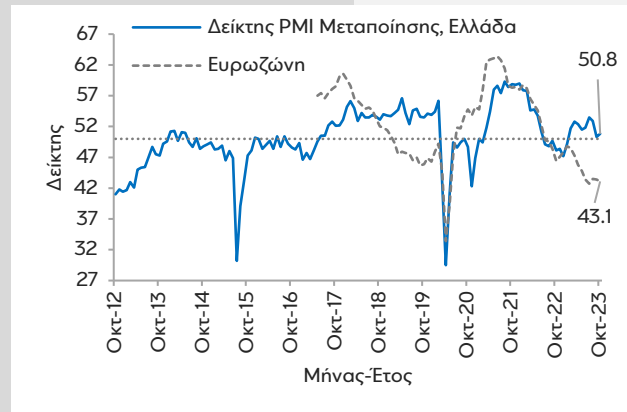
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή: -44,7 ΜΔ τον Οκτ-23, +0,3 ΜΔ MoM και +13,2 ΜΔ YoY τον Οκτ-23 από -9,6 ΜΔ MoM και +6,2 ΜΔ YoY τον Σεπ-23 (επόμενη δημοσίευση: 29/11/2023)

Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης: -1,5% MoM και -0,3% YoY τον Σεπ-23 από +0,4% MoM και +2,0% YoY τον Αυγ-23, +3,7% YoY την περίοδο Οκτ-22 – Σεπ-23 (12Μ) από +6,3% YoY την περίοδο Οκτ-21 – Σεπ-22 (επόμενη δημοσίευση: 8/12/2023)

Δείκτης PMI Μεταποίησης: 50,8 ΜΔ τον Οκτ-23, +0,5 ΜΔ MoM και +2,7 ΜΔ YoY τον Οκτ-23 από -2,6 ΜΔ MoM και +0,6 ΜΔ YoY τον Σεπ-23 (επόμενη δημοσίευση: 1/12/2023)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), S&P Global, Eurobank Research.

Σημείωση: ως ΜΔ ορίζουμε τις μονάδες δείκτη, ως MoM και YoY τη μηνιαία και την ετήσια μεταβολή αντίστοιχα, και ως ΑΑ και ΔΑ τον αριθμητικό και τον κάθετο άξονα αντίστοιχα.

Πίνακας Α3: Βασικά Μακροοικονομικά - Μικροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Ενημέρωση: 10/11/2023	Μεταβλητές	Σκοπ.	Πηγή	Μέτρηση	Εποχ. Διόρθ.	Τελευταία Παρατήρηση	Παρατήρηση		Παρατηρήσεις Παρελθόντων Ετών								
							Προηγούμενης Περιόδου										
Βασικά Επισκόπηση																	
	Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	y	(1), (7)	% YoY	-	5.6%	2022	8.4%	2021	-9.3%	2020	1.9%	2019	1.7%	2018	1.1%	2017
	Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			€ δις	-	190.7		180.6		166.7		183.8		180.4		177.4	
	Ονομαστικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			€ δις	-	206.6		181.5		165.0		183.3		179.6		176.9	
	Ποσοστό Ανεργίας			%	-	12.4%		14.8%		17.6%		17.9%		19.8%		21.8%	
	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή			% YoY	-	9.3%		0.6%		-1.3%		0.5%		0.8%		1.1%	
	Αποπληθωριστής Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος			% YoY	-	8.1%		1.3%		-0.9%		0.2%		-0.2%		0.3%	
	Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	q		% YoY	Ναι	2.7%	2023 Q2	2.0%	2023 Q1	7.1%	2022 Q2	14.8%	2021 Q2	-15.6%	2020 Q2	2.4%	2019 Q2
	Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν			% QoQ	Ναι	1.3%		0.0%		0.5%		1.3%		-13.4%		1.1%	
	Ποσοστό Ανεργίας	m		%	Ναι	10.0%	Σεπ-23	10.6%	Αυγ-23	12.1%	Σεπ-22	13.3%	Σεπ-21	17.1%	Σεπ-20	17.5%	Σεπ-19
	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή			% YoY	-	3.8%	Οκτ-23	2.4%	Σεπ-23	9.5%	Οκτ-22	2.8%	Οκτ-21	-1.0%	Οκτ-20	-0.3%	Οκτ-19
	Αποπληθωριστής Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	q		% YoY	Ναι	5.4%	2023 Q2	4.9%	2023 Q1	7.6%	2022 Q2	0.7%	2021 Q2	-2.0%	2020 Q2	0.8%	2019 Q2
Σύνιστ. Πραγμ. Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος																	
	Πραγμ. Ιδιωτική Καταναλ. (Νοικοκυριά και ΜΚΙΕΝ)	q	(1), (7)	% YoY	Ναι	3.2%	2023 Q2	2.5%	2023 Q1	8.8%	2022 Q2	13.6%	2021 Q2	-14.2%	2020 Q2	0.8%	2019 Q2
	Πραγμ. Δημόσια Καταναλωση			% YoY	Ναι	-1.4%		2.1%		0.1%		4.0%		-2.0%		6.8%	
	Πραγμ. Επενδύσεις Παγίων (Ιδιωτικές και Δημόσιες)			% YoY	Ναι	7.9%		8.2%		1.5%		20.7%		-0.8%		-16.4%	
	Πραγμ. Εξαγωγές (Αγαθά και Υπηρεσίες)			% YoY	Ναι	0.1%		7.1%		12.4%		25.1%		-29.0%		11.8%	
	Πραγμ. Εισαγωγές (Αγαθά και Υπηρεσίες)			% YoY	Ναι	0.6%		5.2%		14.6%		25.6%		-15.7%		2.9%	
Αποτελεσματικότητα																	
	Πραγμ. Παραγωγικ. της Εργασίας (ανά απασχολούμενο)	q	(4), (7)	% YoY	Ναι	1.8%	2023 Q2	1.0%	2023 Q1	2.0%	2022 Q2	11.3%	2021 Q2	-12.3%	2020 Q2	-0.4%	2019 Q2
	Πραγμ. Παραγωγικ. της Εργασίας (ανά ώρα εργασίας)			% YoY	Ναι	0.6%		-0.1%		2.3%		-13.5%		15.0%		1.5%	
Αγορά Εργασίας																	
	Απασχολούμενοι	m	(1), (7)	χιλ. άτομα	Ναι	4226.7	Σεπ-23	4171.5	Αυγ-23	4156.0	Σεπ-22	4051.4	Σεπ-21	3862.2	Σεπ-20	3897.5	Σεπ-19
	Ανεργοί			χιλ. άτομα	Ναι	467.8		492.4		572.0		621.7		798.8		824.9	
	Εργατικό Δυναμικό			χιλ. άτομα	Ναι	4694.5		4663.9		4728.0		4673.1		4661.0		4722.4	
	Μη Ενεργός Πληθυσμός			χιλ. άτομα	Ναι	3100.1		3133.0		3095.9		3133.0		3227.3		3198.9	
Αγορά Ακινήτων																	
	Δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	q	(2), (7)	% YoY	Όχι	14.0%	2023 Q2	15.0%	2023 Q1	10.9%	2022 Q2	6.9%	2021 Q2	4.3%	2020 Q2	7.6%	2019 Q2
Βιομηχανία και Εμπόριο																	
	Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI)	m	(5), (7)	ΜΔ	Ναι	50.8	Οκτ-23	50.3	Σεπ-23	48.1	Οκτ-22	58.9	Οκτ-21	48.7	Οκτ-20	53.5	Οκτ-19
	Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής	(1), (7)		% YoY	Ναι	-0.2%	Σεπ-23	-1.8%	Αυγ-23	5.3%	Σεπ-22	9.9%	Σεπ-21	-2.9%	Σεπ-20	0.0%	Σεπ-19
	Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο			% YoY	Ναι	-3.9%	Αυγ-23	-3.4%	Ιουλ-23	4.7%	Αυγ-22	5.1%	Αυγ-21	-0.7%	Αυγ-20	1.7%	Αυγ-19
Εξωτερικές Τομέες																	
	Ισοζύγιο Τρεχοστών Συναλλαγών (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	Σ12m € δις	Όχι	-17.0	Αυγ-23	-17.0	Ιουλ-23	-17.5	Αυγ-22	-8.9	Αυγ-21	-9.6	Αυγ-20	-4.3	Αυγ-19
	Α. Ισοζύγιο Αγαθών (Α1+Α2+Α3)			Σ12m € δις	Όχι	-35.5		-35.5		-36.1		-21.6		-20.0		-23.5	
	Α1. Καυσίμων			Σ12m € δις	Όχι	-10.4		-10.9		-10.4		-3.6		-4.1		-5.4	
	Α2. Πλοίων			Σ12m € δις	Όχι	-0.2		-0.3		-0.1		0.0		-0.1		-0.3	
	Α3. Χωρίς Καύσιμα και Πλοία			Σ12m € δις	Όχι	-24.8		-24.4		-25.6		-17.9		-15.7		-17.7	
	Β. Ισοζύγιο Υπηρεσιών (Β1+Β2+Β3)			Σ12m € δις	Όχι	20.8		20.5		19.0		10.6		10.5		21.0	
	Β1. Ταξιδιωτικό			Σ12m € δις	Όχι	17.3		17.2		14.8		7.4		6.2		15.1	
	Β2. Μεταφορών			Σ12m € δις	Όχι	3.1		3.1		4.3		3.4		4.7		6.0	
	Β3. Λοιπών Υπηρεσιών			Σ12m € δις	Όχι	0.4		0.3		-0.1		-0.2		-0.4		-0.2	
	Γ. Ισοζύγιο Πρωτογενών Εισοδημάτων (Γ1+Γ2+Γ3)			Σ12m € δις	Όχι	-3.0		-2.7		-0.7		0.8		-0.8		-1.8	
	Γ1. Αμοιβών και Μισθών			Σ12m € δις	Όχι	-1.2		-1.2		-1.2		-1.0		-1.2		-1.2	
	Γ2. Τόκων, Μερισμάτων και Κερδών			Σ12m € δις	Όχι	-4.9		-4.8		-1.9		-1.0		-2.4		-3.1	
	Γ3. Λοιπών Πρωτογενών Εισοδημάτων			Σ12m € δις	Όχι	3.1		3.2		2.4		2.8		2.8		2.5	
	Δ. Ισοζύγιο Δευτερογενών Εισοδημάτων (Δ1+Δ2)			Σ12m € δις	Όχι	0.7		0.7		0.3		1.4		0.6		-0.1	
	Δ1. Γενικής Κυβέρνησης			Σ12m € δις	Όχι	0.2		0.2		0.2		1.3		0.7		-0.2	
	Δ2. Λοιπών Τομέων			Σ12m € δις	Όχι	0.4		0.5		0.1		0.0		-0.1		0.2	
Δημοσιονομικά Στοιχεία (Γενική Κυβέρνηση)																	
	Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ	y	(1), (7)	%	-	-2.4%	2022	-7.0%	2021	-9.7%	2020	0.9%	2019	0.9%	2018	0.8%	2017
	Πρωτογενές Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ			%	-	0.1%		-4.5%		-6.7%		3.9%		4.3%		3.9%	
	Χρέος Γενικής Κυβέρνησης % του ΑΕΠ			%	-	171.4%		194.8%		206.5%		180.6%		186.4%		179.5%	
Επιτόκια Αναφοράς Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας																	
	Διευκόλυνση Αποδοχής Καταθέσεων	-	(2), (7)	%	-	4.00%	20/9/23	3.75%	2/8/23	3.50%	21/6/23	3.25%	10/5/23	3.00%	22/3/23	2.50%	8/2/23
	Διμορφασίες Σταθερού Επιτοκίου			%	-	4.50%		4.25%		4.00%		3.75%		3.50%		3.00%	
	Διευκόλυνση Οριακής Χρηματοδότησης			%	-	4.75%		4.50%		4.25%		4.00%		3.75%		3.25%	
Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου και Τραπεζικά Επιτόκια																	
	Απόδοση Τίτλων Ελληνικού Δημοσίου (10 έτη), Τέλος Περιόδου	m	(6), (7)	%	-	4.16%	Οκτ-23	4.36%	Σεπ-23	4.59%	Οκτ-22	1.34%	Οκτ-21	0.94%	Οκτ-20	1.17%	Οκτ-19
	Διαφορά Απόδοσεων Ελλάδα-Γερμανία (10 έτη), Τέλος Περιόδου			ΜΒ	-	135.3		152.4		244.0		143.2		156.8		157.5	
	Τραπεζικό Μέσο Επιτόκιο Καταθέσεων (νέων)	(2), (7)		%	-	0.43%	Σεπ-23	0.39%	Αυγ-23	0.04%	Σεπ-22	0.05%	Σεπ-21	0.11%	Σεπ-20	0.23%	Σεπ-19
	Τραπεζικό Μέσο Επιτόκιο Δανείων (νέων)			%	-	6.15%		6.35%		4.60%		3.77%		3.92%		4.59%	
Χρηματοδότηση																	
	Γενικό Σύνολο Χρηματοδότησης (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	€ δις	Όχι	146.0	Σεπ-23	144.1	Αυγ-23	142.9	Σεπ-22	152.2	Σεπ-21	171.9	Σεπ-20	175.2	Σεπ-19
	Α. Γενική Κυβέρνηση			€ δις	Όχι	32.8		32.5		29.2		33.6		24.8		18.3	
	Β. Ιδιωτικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	71.5		69.8		69.9		65.6		73.9		74.7	
	Γ. Ιδιώτες και ΙΜΚΙ			€ δις	Όχι	37.2		37.2		38.9		47.4		64.7		71.2	
	Δ. Αγρότες, Ελευθ. Επαγγελματίες και Ατομικές Επιχ.			€ δις	Όχι	4.6		4.5		4.9		5.6		8.6		11.0	
Καταθέσεις και Ρέπος																	
	Σύνολο Καταθέσεων και Ρέπος (Α+Β+Γ+Δ)	m	(2), (7)	€ δις	Όχι	227.3	Σεπ-23	225.9	Αυγ-23	226.1	Σεπ-22	215.8	Σεπ-21	210.4	Σεπ-20	199.9	Σεπ-19
	Α. Κάτοικοι Εσωτερικού (Α1+Α2+Α3)			€ δις	Όχι	199.4		198.3		194.6		182.5		163.8		153.3	
	Α1. Γενική Κυβέρνηση			€ δις	Όχι	7.7		9.0		9.0		8.8		10.6		14.2	
	Α2. Ιδιωτικές Επιχειρήσεις (Α2.1+Α2.2+Α2.3)			€ δις	Όχι	47.7		46.1		46.7		41.6		32.9		24.7	
	Α2.1. Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	0.8		0.9		1.1		1.6		1.1		1.2	
	Α2.2. Λοιπά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα			€ δις	Όχι	2.6		2.7		3.6		3.4		2.4		2.1	
	Α2.3. Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις			€ δις	Όχι	44.3		42.5		42.0		36.6		29.5		21.5	
	Α3. Νοικοκυριά και ΙΜΚΙ			€ δις	Όχι	144.0		143.2		138.8		132.1		120.2		114.4	
	Β. Κάτοικοι Λοιπών Χωρών Ευρωζώνης			€ δις	Όχι	4.3		4.2		4.4		3.5		2.0		1.6	
	Γ. Μη Κάτοικοι Ευρωζώνης			€ δις	Όχι	11.5		11.2		11.1		8.2		6.2		6.3	
	Δ. Υποχρεώσεις Στερεζ. με Μεταβιβαζ. Περίου. Στοιχεία			€ δις	Όχι	12.2		12.2		16.0		21.6		38.3		38.6	
Δείκτες Εμπιστοσύνης																	
	Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	m	(3), (7)	ΜΔ	Ναι	106.4	Οκτ-23	107.7	Σεπ-23	99.3	Οκτ-22	113.3	Οκτ-21	93.8	Οκτ-20	109.1	Οκτ-19
	Βιομηχανία (στάθμιση 40%)			ΜΔ	Ναι	-4.3		-2.0		-5.1		9.5		-7.8		2.1	
	Υπηρεσίες (στάθμιση 30%)			ΜΔ	Ναι	35.7		36.9		14.9		42.1		-22.3		17.5	
	Καταναλωτής (στάθμιση 20%)			ΜΔ													

Ομάδα Ανάλυσης και Έρευνας

Δρ. Τάσος Αναστασάτος | Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank
tanastasatos@eurobank.gr | + 30 214 40 59 706

Μιχαήλ Βασιλειάδης
Ερευνητής Οικονομολόγος
mvasileiadis@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 709

Δρ. Στυλιανός Γώγος
Ερευνητής Οικονομολόγος
sgogos@eurobank.gr
+ 30 214 40 63 456

Δρ. Δημήτριος Ξαδάκτυλος
Οικονομικός Αναλυτής
v-dexadakylos@eurobank.gr
+ 30 214 40 63 449

Μαρία Κασόλα
Ερευνήτρια Οικονομολόγος
mkasola@eurobank.gr
+ 30 210 40 63 453

Παρασκευή Πετροπούλου
Ανώτερη Οικονομολόγος
ppetroπουλου@eurobank.gr
+ 30 214 40 63 455

Δρ. Θεόδωρος Ράπανος
Ερευνητής Οικονομολόγος
trapanos@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 711

Σιμεώνη – Ελένη Σούρσου
Junior Οικονομική Αναλύτρια
soursou@eurobank.gr
+ 30 214 40 65 120

Δρ. Θεόδωρος Σταματίου
Ανώτερος Οικονομολόγος
tstamatios@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 708

Περισσότερες εκδόσεις μας διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση που ακολουθεί: <https://www.eurobank.gr/en/group/economic-research>
Εγγραφείτε ηλεκτρονικά, σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos/oikonomikes-analuseis/forma-ekdilosis-endiiferontos>
Ακολουθήστε μας στο **twitter**: https://twitter.com/Eurobank_Group
Ακολουθήστε μας στο **LinkedIn**: <https://www.linkedin.com/company/eurobank>

DISCLAIMER

This report has been issued by Eurobank S.A. ("Eurobank") and may not be reproduced in any manner or provided to any other person. Each person that receives a copy by acceptance thereof represents and agrees that it will not distribute or provide it to any other person. This report is not an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell the securities mentioned herein. Eurobank and others associated with it may have positions in, and may effect transactions in securities of companies mentioned herein and may also perform or seek to perform investment banking services for those companies. The investments discussed in this report may be unsuitable for investors, depending on the specific investment objectives and financial position. The information contained herein is for informative purposes only and has been obtained from sources believed to be reliable but it has not been verified by Eurobank. The opinions expressed herein may not necessarily coincide with those of any member of Eurobank. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions herein, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability whatsoever or howsoever arising is accepted in relation to the contents hereof by Eurobank or any of its directors, officers or employees. Any articles, studies, comments etc. reflect solely the views of their author. Any unsigned notes are deemed to have been produced by the editorial team. Any articles, studies, comments etc. that are signed by members of the editorial team express the personal views of their author.

